

MÜQƏDDƏS SƏNƏTƏ XİDMƏT EDƏN QƏLƏM

Təqvimin artıq tarixə çevrilərək örtül-müş "2018-ci il" səhifəsinin sonuna ya-xın Azərbaycan Aşıqlar Birliyinin katibi, "Ozan dünyası" jurnalının baş redakto-ru, Azərbaycan Yazıçılar və Jurnalistlər Birliklərinin üzvü, Əməkdar mədəniyyət işçisi Musa Nəbioğlunun Azərbaycan aşıq sənətinə həsr olunmuş "Saza bax-sın tariximi yazanlar" kitabının işıq üzü görməsi həm "Ədəbiyyat ili"nə, həm də "Mədəniyyət ili"nə möhür vuran hadisə-lərdən oldu.

Kitabda müəllifin aşıq sənəti ilə bağlı son illərdə qələmə alıb müxtəlif mətbuat orqanlarında çap etdirdiyi elmi-publisistik məqalələri və ustad aşıqlarımızın, sazben-dlərimizin həyat və yaradıcılığından bəhs edən maraqlı öçerkləri yer alıb. Eləcə də, müəllifin ayrı-ayrı vaxtlarda müxtəlif elm adamlarından və ustad aşıqlardan götür-düyü müsahibələr, kitablara yazdığı ön sözlər, özünün verdiyi müsahibələr və ki-tabları haqqında yazılmış rəylər də oxucu-ya təqdim olunur. "Elm və təhsil" nəşriyya-tında çap olunmuş kitabın elmi məsləhət-çisi Əməkdar elm xadimi, professor Mə-hərrəm Qasımlı, redaktoru filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Razim Məmmədli-dir.

Bəri başdan onu qeyd edim ki, dəyərli eloğlum və hər uğuru ilə fəxr etdiyim, dos-tum və dostu olduğum üçün qürur duydu-ğum istedadlı qələm sahibi Musa Nəbioğ-lunun bu kitabı da əvvəlki kimi söze, sə-nətə qoyulmuş abidədir, qədirşünaslıq nü-münəsidir. kitabın adı da Türk dünyasının böyük söz fəthi, Azərbaycanın Xalq şairi, Aşıqlar Birliyinin sabiq sədri, insanlığı və şairliyi ilə qədirlən poeziyasevərlərin duyğulu ürəklərində özünə möhtəşəm hey-kəl ucaltmış, özünün dediyi kimi, "saz ad-lı, sənət adlı yola könül verməklə duru qə-lan, diri qalan, baxışında haqq odunu, qəl-bində nuru saxlayan" unudulmaz Zəlimxan Yaqubun "Millətimi saz anladır, saz anlar, Saza baxsın tariximi yazanlar" kimi məş-hur beytindən götürülüb. Təsədüfi deyildir ki, müəllifin Zəlimxan Yaquba həsr etdiyi "Sarıldığım sazı mənim" adlı məqaləsi ki-tabda ön səhifələrdə yer alıb. Həmin mə-qalədə Zəlimxan Yaquba ömrünün ən coş-qun çağında danışdıqları dastanlarla xəzi-nə, sərvət bağışlamış üç böyük ozan - Əm-rah Gülməmmədov, Kamandar Əfəndiyev, Hüseyn Saraçlı xatırlanıb, şairin Kəlbəcərə "xəncərə gümüş kimi" yaraşdırdığı Dədə Şəmşir yada salınır. Müəllif bu məqalədə ədəbiyyatşünas alim Azər Turanın çox qi-y-

mətli bir fikrinin altını cızır: "Etiraf etməli-yik ki, Azərbaycanda muğamın dərki müs-təvisində ədəbiyyatın təmsalında Bəxtiyar Vahabzadənin "Muğam" poeması hansı işi görübsə, Zəlimxan Yaqubun "Saz" poe-ması da saz havalarının dərki müstəvisin-də eyni işi görüb".

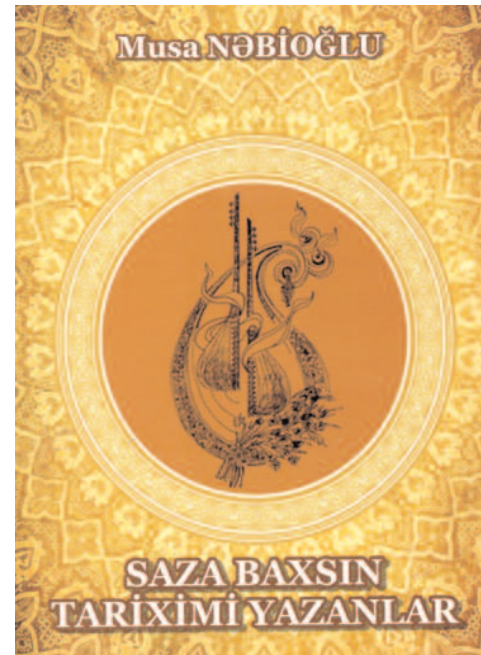
Musa Nəbioğlu götürdüyü müsahibələr-də həmsöhbətlərinə elə vacib suallar verir və həmin suallar elə qiymətli cavablar al-mağa hesablanır ki, onlar aşıq sənətini se-vənlərə, bu sənətə qədəm qoyanlara fayda versin. Məsələn, "əsl aşıq yetişdirməyin yolu nədir?", "aşiq olmaq istəyənlər üçün hansı vacib şərtləri qeyd edərdiniz ki, bu sənətə gələnlər mütləq onlara əməl etmə-lidir?", "nə etmək lazımdır ki, bu sənətə yeni gələn gənclər sadəcə saz çalmaqla kifayətlənməyib, bütövlükdə aşıqlıq ənə-nələrini yaşada bilsinlər?", "bu günkü aşıq necə olmalıdır?", "televiziya kanallarında aşıq sənəti ilə bağlı yayımlanan verilişlərin səviyyəsi qaneedicidirmi?.." və s. Əlbəttə, inanıram ki, sənətsevər oxucular bu sual-lara verilmiş cavabları tapmaq üçün Musa Nəbioğlunun yeni kitabını axtaracaqlar. Sənətsevərlər kitabda müəllifə müsahibə vermiş hörmətli millət vəkili, dəyərli alimi-miz, akademik Nizami Cəfərovun, digər dilçi alim, professor İsmayıl Məmmədo-vun, bu gün haqq dünyasında olan məşhur türkiyəli aşıq, UNESCO tərəfindən "Canlı insan xəzinəsi" tituluyla layiq görülmüş Şərəf Taşlıovanın, XX əsr Azərbaycan aşıq sənətinin görkəmli nümayəndələrindən biri olan Dədə Şəmşirin oğlu Qənbər Qurbanovun, Borçalı aşıq mühitinin tanın-mış nümayəndələrindən Əhməd Sadaxlı-nın, ustad oğlu Zakir Mirzə oğlu Bayramo-vun, sənətkar övladı Əflatun Kamandaroğ-lunun, günümüzün ustad aşıqlarından Ca-hangir Quliyevin qiymətli fikirləri ilə tanış

olacaqlar. Sazbəndliklə maraqlananlar isə bu kitabda hətta təcrübəli Sazbənd Bafəli-dən (Bəfəli Əli oğlu Adıgözəlovdan) yaxşı sazi necə düzəltməyin sirrini də öyrənə bi-ləcəklər.

Kitab, eyni zamanda həm də aşıq sənə-tinin hazırkı durumu barədə vəziyyəti ay-dınlaşdırır, sahənin aktual məsələlərini önə çıxarır, mövcud problemlərin həlli isti-qamətində Azərbaycan Aşıqlar Birliyinin gördüyü tədbirlər və həyata keçirməyi planlaşdırdığı işlər haqda, eləcə də Musa müəllimin özünün zəhməti hesabına ər-səyə gələn əsərlər barədə təsəvvürləri də-qiqləşdirir. Məlumat verilir ki, 2010-cu ildə nəfis tərtibatla Bakıda işıq üzü görən "Ozan-aşıq dünyası" adlı albom-kitab elmi ictimaiyyətdə böyük əks-səda doğurub. 2011-ci ildə isə yenə də Bakıda Musa Nə-bioğlunun müəllifliyi ilə təqdim olunan "Sazımız - sazbəndimiz" adlı kitab bütöv-lükdə sazbenidlərə həsr olunmuş ilk kitab kimi böyük əhəmiyyətə malikdir. Son illərdə ozan-aşıq sənəti ilə bağlı bir sıra uğur-lu nəşrlərdə imzası olan Musa Nəbioğlu "Ustad aşıqlarımız" seriyasından "Haqdan gələn saz" (Aşıq Əmrah Gülməmmədov haqqında) "Aşıq Ələsgər" və "Xan Kaman-dar", "Haqdan pay olan Göycə" (Aşıq Göy-cə Məmmədov haqqında) və "Hüseyn Sa-raçlı" kitablarının tərtibçisi və redaktoru-dur.

"Saza baxsın tariximi yazanlar" əslində həm də Musa Nəbioğlunun özünün öz yu-bileyinə hədiyyəsidir, yeni əvvəlcədən planlaşdırılıb yazılmış bir kitab deyil. Müə-lif bu barədə giriş sözündə yazır: "...Sadəcə olaraq 60 illik ömrümün əsasən son on ilində - aşıq sənətinin təbliği və tədqiqi ilə daha aktiv şəkildə məşğul olduğum dövrdə yazdıqlarımı ömrümün bu məqamının bir he-saabatı kimi təqdim etmək istədim. Və həm də ona görə bu məqalə və müsahibə-ləri cəm halda oxuculara təqdim etmək qə-rarına gəldim ki, bəzi məqalə və müsahi-bələr bir neçə il bundan əvvəl qələmə alın-sa da, orada toxunulan məsələlərin çoxu bu günümüz üçün də aktualdır. Yeni ki-taba sadəcə məqalələr toplusu kimi baxmaq düzgün olmazdı. Hər məqalə bir ustadın bu sənətə təzə gələn gənclər üçün əsl ö-rnək olan həyat və yaradıcılığı haqqında maraqlı faktlarla, bir elm adamının dəyərli fikirləriylə zəngindir".

Kitabda həyat və yaradıcılığı sənət ardı-cılları üçün örnək sayılan ustadlardan Şair Ağacan haqqında bilmədiklərimizi öyrənə-cək, Aşıq Şəmşirin hikmət dünyasına sə-

yahət edəcəyik. Saf niyyətli ilqar, iman şairi, "zəmanə küskünü" Mikayıl Azaflı ilə birgə cəhalətə nifrət oxuyacağıq. Hələ sağlığında yəni sənət möcüzəsi, əfsanə hesab olunan, sənəti ilə bərabər dədəlik mərtəbəsinə yüksələn, solo saz ifaçılığının təkərsiz və əzəmətli simalarından olan Ədalət Nəsimov şükranlıqla xatırlayaca-ğımız. "Ustad Ələsgərin ustad adaşı", "şair Zəlimxanın aşıq qardaşı", aşıq sənətinin dünəni ilə bu gününü birləşdirən Çopur Ələsgər (Ələsgər Tağıyev) körpüsündən keçib, Gədəbəydə Aşıq İsfəndiyar Rüstə-movun yaratdığı "Xalq aşıqları" ansambli-nin uğurlarından xəbər tutacağıq. 26 ildir ki, Laçın həsrəti ilə yaşayan Aşıq Cabba-rın (Cabbar Cabbarovun) qol saatının sir-rindən agah olacağıq. Aşıq sənəti ilə bağlı bildiklərini təmənənəsiz və böyük həvəslə ona müraciət edən hər kəsə bölüşməyə hazır olduğunu bəyan edən, sinəsi neçə-neçə dastanla dolu Əhməd Sadaxlına xatır-layacağıq.

Musa Nəbioğluna minnətdaram ki, əv-vəllər yazdığı üç kitaba - dünyasını dəyiş-miş aşıqlarımızın həyat və yaradıcılıq yo-lundan bəhs edən "Ozan-aşıq dünyası" ki-tabına haqqında yazdığım "Ehtiram borcu" adlı rəyi, "Sazımız - sazbəndimiz" kitabına münasibətimi ifadə edən "Qədim və öl-məz sənətin şərəfi kitabı" sərlövhəli məqə-ləmi, Aşıq Kamandara həsr olunmuş "Xan Kamandar" kitabına verdiyim yüksək qi-y-məti əks etdirən "Sənətdə möhtəşəm Ka-mandar mülkü" başlıqlı yazımı da bu ki-tabına daxil edib.

Musa Nəbioğlu çox zəhmətkeş ziyalıdır, imzası Azərbaycanda tanınan müqtədir qələm sahibidir. Əlavə etməliyəm ki, Musa müəllimin Vətənin qıraqda qalan yeri Bor-çalı mahalının ab-havasından, onun doğ-ma Darvaz kəndindən, bu elin əsrarəngiz və füsunkar təbiətindən, durnanın gözün-dən də duru bulaqlarından... gələn isteda-dı, aşıq sənətimizi dünyaya tanıtdırmağa xidmət edən əməksevərliyi artıq ölkəmizin hüdudlarını aşmış və səsi-sorağı qonşu Gürcüstanın, hətta Türkiyənin, İranın, Ru-siyanın, Qazaxıstanın, Qırğızıstanın belə sərhədlərinə sığmır. O, adları sadalanan və bir çox başqa xarici ölkələrdə keçirilən beynəlxalq folklor festivallarında, aşıq sə-nəti ilə bağlı konfrans və simpoziumlarda iştirak edib. Musa Nəbioğlu qəhrəmanları-nın tərcümeyi-halını öyrənərkən, quruca bibliografiya ilə kifayətlənmir, onların xasiyyətlərindəki alicənablıq, səxavətlik və başqa fərqli təqdirəlayiq cizgilərin də altını cızır ki, bu da onun özünün müsbət insani keyfiyyətləri ilə, yüksək mədəniyyəti ilə, saflığı ilə əlaqədardır. Əlavə edə bilərəm ki, Musa Nəbioğlu özünə, təmsil etdiyi qu-ruma ünvanlı az-az da olsa rast gəlinən tənqiddə heyranlıq doğuran dərəcədə dö-zümlüdür, haqsız iradə cavab verəndə də, yaxud, vazkeçilməz olduğu təqdirdə kimi-sə tənqid etməli olanda belə mötədillik həddini aşmır, haqqı, ədaləti, yüksək etika və mədəniyyət prinsiplərini gözləyir, necə dəyərlər, barışıq qapısını açıq saxlayır.

Böyük söz fəthimiz Zəlimxan Yaqub şeirlərinin birində yazır:

**Şər ilandı, şər əfidi,
Saflıq ömrün şərəfidir.
Qoru görüm şərəfi di,
Qorudunsa, yaşamısan.**

Musa qardaşım bu 60 ildə şərəfini qo-ruya-qoruya yaşayıb. Bundan sonra da Allah verən ömür payını şərəflə sürər, doğmalarının, əzizlərinin əhatəsində ürəyi istədiyi kimi dolu yaşayar, inşal-lah. Uca Yaradandan Musa müəllimə möhkəm can sağlığı, sənətin təbliği müstəvisində müvəffəqiyyətlərlə dolu peşə fəaliyyəti, yaradıcılıq uğurları ilə zəngin, xalqın və dövlətin verdiyi yük-sək qiymətlə müşayiət olunan, fərəh do-ğuran yaradıcılıq yolu arzulayıram.

**Səməndər MƏMMƏDOV,
AYB-nin üzvü,
Prezident təqaüdcüsü**